

โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ใครเป็นใครดูออกไหม

รวบรวม โดย พัชรา สมบูรณ์ยศเดช

“เอเชียนเกมส์ครั้งสิบสามเปิดงานงดงามชาวโลกตื่นตาตื่นใจชื่นชมยกย่องชาติไทยชื่อเสียงลือ
ไกลจารึกเกียรติไว้ในรันดร”

ประโยคข้างต้นมองผิวเผินอาจจะนึกว่าเป็นข่าวประเทศไทยเป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์
แต่ถ้าจัดวรรคให้ถูกต้อง แบ่งจังหวะช่องไฟให้ดี จะเป็นคำประพันธ์ชนิดใด ตัวเลือกมี ๔ ตัวเลือก

๑. โคลงสี่สุภาพ
๒. กลอนแปด
๓. กาพย์ฉบัง
๔. อินทรวีเชียรฉันท์

เวลาทำข้อสอบแบบนี้มีวิธีพิจารณาดังนี้

๑. นับพยางค์ นับทั้งประโยคว่ามีกี่พยางค์

กลอนแปด หนึ่งบทมีกี่พยางค์

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘	๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖
๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔	๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒

ตอบ ๓๒ พยางค์ ๑ บทมี ๔ วรรค วรรคละ ๘ พยางค์ แต่บางวรรคอาจมีมากกว่า
หรือน้อยกว่า ๘ พยางค์ก็ได้

โคลงสี่สุภาพ

๑ ๒ ๓ ๔ ๕	๖ ๗ (๐ ๐)
๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒	๑๓ ๑๔
๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙	๒๐ ๒๑ (๐ ๐)
๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖	๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐

ตอบ ๓๐ พยางค์ คำในวงเล็บ (๐ ๐) ในบรรทัดที่ ๑ และ ๓ เขาเรียกว่าคำสร้อย
ใส่เพื่อความไพเราะ คำสร้อยจะมีหรือไม่มีก็ได้ ตัวอย่างคำสร้อยเช่น (ฤาพี) (พีเอย) (ลงนา)
(อญเอย) (ลือแฮ) ถ้าบทใดมีคำสร้อยก็จะเพิ่มจาก ๓๐ เป็น ๓๒ หรือ ๓๔ พยางค์

-๒-

ภาพจะมีภาพหลัก ๆ อยู่ ๓ ชนิด ภาพยานี้ ๑๑

๑ ๒ ๓ ๔ ๕   ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑

๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖   ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒

ตอบ ภาพยานี้ ๑ บท จะมี ๒๒ พยางค์ แต่ที่เรียกว่ายานี้ ๑๑ เพราะ ๑ บรรทัดมี ๑๑ พยางค์

ภาพขบั้ง ๑๖

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖   ๗ ๘ ๙ ๑๐

๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖

ตอบ ทั้งหมด ๑ บทมี ๑๖ พยางค์ จึงเรียกว่าภาพขบั้ง ๑๖

ภาพสุรางคนางค์

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒   ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖

๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐   ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔   ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘

ตอบ ๒๘ พยางค์ เพราะ ๑ บท มี ๗ วรรค วรรคละ ๔ พยางค์

อินทรวีเชียรฉันท ๑๑

๑ ๒ ๓ ๔ ๕

๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑

๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖

๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒

ตอบ อินทรวีเชียรฉันท ๑๑ ใน ๑ บทจะมี ๒๒ พยางค์ เท่ากับภาพยานี้ ๑๑

แต่ฉันท์บังคับ ครุ ลหุ ครุ หมายถึง เสียงหนัก ลหุ หมายถึง เสียงเบา

ลหุ = พยางค์นั้นต้องมีตัวสะกด และต้องสระเสียงสั้น เช่น ทะลุ กะปิ บ่ ธิ ณ
ฤ ก็ ฯลฯ

ครุ = ๑. พยางค์ที่มีตัวสะกดจะแม่ใดก็ได้ เช่น กิน นิ่ง นอน ฯลฯ

๒. ถ้าไม่มีตัวสะกดต้องมีสระเสียงยาว เช่น มานี้ ตาโต ราวี ฯลฯ

ลหุจะตกในตำแหน่ง ๓ - ๖ - ๗ - ๘ แล้วที่เหลือจะเป็นครุ

ตอนนี้กลับมาพิจารณาประโยคนี้เป็นคำประพันธ์ชนิดใด

“เอเชียนเกมส์ครั้งสิบสามเปิดงานงดงามชาวโลกตื่นตาตื่นใจชื่นชมยกย่องชาติไทยชื่อเสียงลือ
ไกลจารึกเกียรติไว้ในรันดร์”

เมื่อนับพยางค์แล้ว ได้ ๓๒ พยางค์ แต่ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นกลอนแปดเสมอไป เพราะ

- กลอนแปด ๑ บท มีจำนวนพยางค์เท่ากับกาพย์ฉบัง ๒ บท
- กาพย์ยานี ๑ บท มีจำนวนพยางค์เท่ากับอินทรวชิรเชียรฉันท์ ๑ บท
- โคลงสี่สุภาพ ๑ บท มีจำนวนพยางค์ใกล้เคียงกับกลอนแปด ๑ บท

ในกรณีประโยค “เอเชียนเกมส์” ความน่าจะเป็นก็มี กลอนแปด กาพย์ฉบัง และโคลง
สี่สุภาพ เมื่อเกิดปัญหานับพยางค์แล้ว วิธีตัดสินอันสุดท้ายถ้ามีปัญหา คือ

๒. แบ่งวรรค แบ่งตามวรรคว่าจะลงสัมผัสลงตัวใหม่ เช่น

กลอนแปด แบ่งทีละ ๘ - ๘ - ๘ - ๘ แบ่งได้ ๔ วรรค วรรคละ ๘ พยางค์

โคลงสี่สุภาพ แบ่งทีละ ๕ - ๒, ๕ - ๒, ๕ - ๒, ๕ - ๘

กาพย์ฉบัง แบ่งทีละ ๖ - ๔ - ๖

กาพย์ยานี แบ่งทีละ ๕ - ๖, ๕ - ๖

อินทรวชิรเชียรฉันท์ แบ่งเหมือนกาพย์ยานี แต่แตกต่างกันตรง ครุ ลหุ

สรุป การดูประโยคว่าเป็นคำประพันธ์ชนิดใด ให้ดูที่

๑. นับพยางค์
๒. แบ่งวรรค

เฉลย

ภาพย์ฉับ ๑๖

เอเขียนเกมส์ครั้งสิบสาม	เปิดงานงดงาม
ชาวโลกตื่นตาตื่นใจ	
ชื่นชมยกย่องชาติไทย	ชื่อเสียงลือไกล
จารึกเกียรติไว้วันรันดร”	

แหล่งข้อมูล

กิจมานิชณี โรจนทรัพย์. **เรียนภาษาไทยง่าย ๆ สไตล์ครูลิลลี่**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพฯ :

สุดสัปดาห์สำนักพิมพ์, ๒๕๔๕

สุภัค มหาวรรกร. **ทักษะภาษาไทยเพื่ออาชีพ**. กรุงเทพฯ : เอมพันธ์ จำกัด, ๒๕๔๗.